

RECENSION

Ebbe Carlsson

Originaltitel **Ebbe - The Movie**
Regi **Karin af Klintberg, Jane Magnusson**
Producent **Britta Lübeck**
Manus **Karin af Klintberg, Jane Magnusson, Calle Marthin**
Foto **Peter Frick**
Medverkande **Åsa Andersson, Leif Backéus, Abbe Bonnier, Stina Dabrowski, Tomas Eriksson, Ingvar Carlsson, Tomas Eriksson, Anders Ferm, Thomas Fischer, Mia Gerdin, Jan Guillou, Anders Isaksson m fl**
Sverige 2009
Längd i tid **1 tim 23 min**
Censur tillåten **barntillåten**
Distributör **Folkets Bio AB**

Ebbe - The Movie

Ebbe Carlsson var karriäristen som knappt syntes förrän det var för sent - först med den s.k. Ebbe Carlsson-affären, efter vilken han satt sin sista potatis i det politiska livet, och sedan när han drabbades av aids.

I Jane Magnussons och Katrin af Klintbergs dokumentär får man bilden av en man som redan från början visste vad han ville: ha makt. Vägen dit gick via fratarnisering med dem som ägde makt, under skoltiden med lärare och rektor, senare i livet med politiker i regeringsställning. Kontroll var i det sammanhanget ett annat nyckelord. Som streber framstår han som maktlystnaden personifierad.

Samtidigt är det något som inte stämmer. De betydande personer som intervjuas i filmen - bland annat Ingvar Carlsson, Anders Ferm, Leif G W Persson - har inte mycket till övers för Ebbe Carlsson, de uttrycker närmast förakt. Är det en efterhandskonstruktion, eller speglar det förhållningssättet redan när det begav sig?

Själv har jag tre personliga minnesbilder av Ebbe Carlsson. 1981, under ett seminarium på Bommersvik, anordnat av Tage Erlander. Drösar av kulturfolk med Olof Lagercrantz och Karl Vennberg i spetsen deltog, partigräddan företrädde av Olof Palme och Ingvar Carlsson och han som aldrig fick bli kulturminister, Georg Andersson. Vid middagsbordet yttrade Ebbe "på planet hem från New York läste jag en intressant bok ." men han blev genast avbruten av en skrockande Erlander: "Va faan säger du Ebbe, har DU LÄST EN BOK?!" Våldsamma skrattsalvor runt det väldiga middagsbordet. Efter middagen hamnade jag i en grupp som drack whisky och diskuterade kulturpolitiken, det var Palme och Dieter Strand, Olle Svenning, Peter Curman och några till. Ebbe strök omkring men anslöt sig aldrig.

Det här andas ingen respekt för Ebbe Carlsson, snarare att att han sågs som en lite fjantig person, närmast en driftkuku. Jag är långt ifrån säker på att Ebbe själv uppfattade det, för det var han alltför självupptagen.

Den bild man får av Ebbe Carlsson i Magnusson-af Klintbergs utomordentliga och bitvis mycket roande film, är narcissisten med tilltagande storhetsvansinne. Han kände inga spärrar, säkert utgick

han ifrån att en ministerpost vore vikt för honom så småningom, ja varför inte statsminister? När han blivit varm i kläderna trodde han sig om vad som helst.

Tydligast märktes det när han försökte leda polisinsatsen under ambassaddramat 1975 och givetvis i det som blev Ebbe Carlsson-affären. För den som ser sig själv som överlägsen den reguljära polismakten är det bara logiskt att gå förbi lagen när det känns nödvändigt.

Men hur hamnade han där? Justitieminister Lennart Geijer är en nyckelperson, på hans eller möjligen eget initiativ agerade Ebbe via kanalerna in i polishuset horraggare. När sedan sjukhuskandalen i Göteborg hotade att växa Geijer över huvudet, med hemlig registrering av vänsterintellektuella, skickade han ner Ebbe. Han ställde upp, nu var han regeringens utsände och såg sig nog redan som på väg in i regeringskretsen. Så blev det inte. Jag kan sakna en mer skarpsynt analys av fenomenet Ebbe Carlsson. Ebbe som "nyttig idiot" under den för alla i partiledningen alltmör pinsamme Lennart Geijer, och vars förlöpnings senare kom att dra in alla partier. Vem minns inte Fälldins bedyranden i riksdagen apropå horhusaffären: "den där listan är falsk eftersom jag står på den." I högsta partiledningen tvådde man nog nervöst sina händer: en böj med galopperande storhetsvansinne, vad kan han tänkas hitta på?

Ut i kylan, som Geijer i samband med regimskiftet 1976? Nej. Han utsågs till chef för Tidens förlag, ett tydligt tecken på att partiledningen ville ha bort honom ur den närmaste maktsfären.

Det finns ett gammalt uttryck, "rörelsen tar hand om de sina." Det är applicerbart på Ebbe Carlsson. Sedan han under några år rivit ned det Anders Ferm byggt upp på Tiden, vad hände? Hamnade han nu i kylan? Nej han blev chefredaktör på Västgöta-demokraten,. Samma visa igen. Inom några år var tidningen nedlagd, efter alltför optimistiska nyinvesteringar. Varpå han till allmän överraskning erbjöds jobb som förläggare på Bonnier Fakta! Borde inte spåren ha förskräckt?

Gunder Andersson

FILMRUTAN